

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

13 MARS 1997

Proposition de résolution relative à l'égalité des hommes et des femmes en matière de réforme des pensions des travailleurs indépendants

(Déposée par Mmes Nelis-Van Liedekerke et Leduc)

DÉVELOPPEMENTS

Le 22 novembre 1996, le Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes a consacré, avec les ministres compétents, une discussion aux mesures annoncées par le Gouvernement concernant les pensions des travailleurs indépendants.

Les constatations suivantes ressortent de cette discussion:

1. La réforme projetée, qui consiste à relever l'âge de la retraite à 65 ans, s'avère être pénible pour les travailleuses indépendantes.

2. En raison du nouveau mode de calcul sur la base de 45 années de carrière, la travailleuse indépendante perdra 11 % de sa pension lorsqu'elle prendra sa retraite. De plus, elle aura plus de difficultés à bénéficier d'une pension anticipée dès lors qu'elle doit, pour y avoir droit, remplir une condition de carrière de 35 années. Il lui est difficile de remplir cette condition de carrière parce que le régime des travailleurs indépendants ne prévoit guère de possibilités de prise en charge desdits

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1996-1997

13 MAART 1997

Voorstel van resolutie betreffende de gelijkberechtiging van mannen en vrouwen inzake de hervorming van de pensioenen voor zelfstandigen

(Ingediend door de dames Nelis-Van Liedekerke en Leduc)

TOELICHTING

Op 22 november 1996 heeft het Adviescomité voor Gelijke Kansen voor vrouwen en mannen, samen met de bevoegde ministers, een bespreking gewijd aan de aangekondigde regeringsmaatregelen in de sector van de pensioenen voor de zelfstandigen.

Uit deze bespreking kan het volgende worden vastgesteld:

1. De vooropgestelde hervorming, zijnde de verhoging van de pensioenleeftijd tot 65 jaar, blijkt zwaar uit te vallen voor de vrouwelijke zelfstandigen.

2. Door de herberekening van het pensioen over 45 loopbaanjaren moet de vrouwelijke zelfstandige, wanneer zij op pensioen gaat, 11 % inleveren. Daarbij komt dat, door het afhankelijk stellen van het vervroegd pensioen aan een loopbaanvoorwaarde van 35 jaar, het voor de vrouwelijke zelfstandige moeilijker zal zijn om van een vervroegd pensioen te kunnen genieten. Het halen van deze loopbaanvoorwaarde wordt voor de vrouwelijke zelfstandigen bemoeilijkt omwille van het feit dat er binnen het

travailleurs lorsqu'ils cessent leur activité. En effet, ils ne peuvent prétendre ni aux allocations de chômage ni à la pension.

En outre, l'on maintient, pour les pensions des travailleurs indépendants, le coefficient de réduction de la pension de 5 % par année d'anticipation. L'introduction de la flexibilité en ce qui concerne l'âge de la retraite n'a pas entraîné pour eux la levée de la sanction consistant à appliquer un coefficient de réduction de 5 %, contrairement à ce qui avait été prévu pour les travailleurs salariés.

À propos de la constitutionnalité de la règle précitée, il convient de renvoyer à cet avis du Conseil d'État: «L'on peut se demander si les travailleurs indépendants et les travailleurs salariés forment des catégories comparables à cet égard et, dans l'affirmative, si la Constitution permet de justifier la différence de traitement.» (*traduction*)

3. En ce qui concerne l'introduction de la pension à mi-temps, nous constatons que les conditions qu'il convient de remplir pour y avoir droit sont plus dures pour les travailleurs indépendants que pour les travailleurs salariés.

Non seulement le coefficient de réduction de 5 % reste applicable, mais le travailleur indépendant ne se constitue aucun droit à la pension au cours de la pension à mi-temps.

4. Les femmes éprouvent des difficultés à réclamer le bénéfice des mesures compensatoires en leur faveur — telles que le supplément de pension sélectif pour les femmes ayant des enfants et l'octroi d'un certain nombre d'années de carrière supplémentaires aux travailleurs indépendants dont la carrière est restreinte — en raison même des diverses conditions de carrière qu'elles doivent remplir à cet effet.

5. Tout cela signifie qu'une indépendante qui prendra sa retraite à 60 ans perdra plus de 35 % de sa pension par rapport à la situation qui découle de la réglementation actuelle.

L'on ne peut nier que les mesures projetées concernant la réforme des pensions ne font qu'agrandir le décalage qui existe entre le régime des pensions des travailleurs salariés et celui des travailleurs indépendants.

*
* *

stelsel van de zelfstandigen minder opvangmogelijkheden zijn bij het stopzetten van hun activiteit. Er bestaan voor zelfstandigen namelijk geen opvangmogelijkheden binnen het werkloosheidsstelsel en het stelsel van het brugpensioen.

Bovendien wordt in de pensioenen voor de zelfstandigen de verminderingscoëfficiënt van 5 % per jaar vervroeging gehandhaafd. Het invoeren van een flexibele pensioenleeftijd heeft bij de zelfstandigen niet geleid tot de afschaffing van de sanctie van de 5 % verminderingscoëfficiënt, daar waar dit in het werknemerspensioen wel het geval is.

Inzake de grondwettelijkheid van deze regel dient verwezen te worden naar een advies van de Raad van State dat letterlijk stelt: «De vraag rijst of zelfstandigen en werknemers categorieën vormen die te dezen vergelijkbaar zijn, en zo ja, of er voor het verschil in behandeling een grondwettelijke verantwoording bestaat.»

3. Met betrekking tot de invoering van het halftijds pensioen stellen we vast dat de voorwaarden om een halftijds pensioen te bekomen, voor zelfstandigen bijzonder zwaar zijn in vergelijking met de voorwaarden gesteld in het werknemersstelsel.

Niet alleen blijft de verminderingscoëfficiënt van 5 % onverkort gelden, deze periode van halftijds pensioen geeft voor de zelfstandigen geen aanleiding tot vorming van pensioenrechten.

4. De diverse loopbaanvoorwaarden voor het bekomen van compenserende maatregelen voor vrouwen, zoals daar zijn: selectieve pensioenbijslag voor vrouwen met kinderen en de toekenning van extra loopbaanjaren voor zelfstandigen met een korte loopbaan, bemoeilijken het voor vrouwen om daar aanspraak op te maken.

5. Dit alles betekent dat een vrouw met een zelfstandig beroep, die op 60 jaar met pensioen gaat, meer dan 35 % verliest tegenover de vigerende regelgeving.

Het valt niet te ontkennen dat de vooropgestelde maatregelen inzake de hervorming van de pensioenen in de eerste plaats een grotere discrepantie creëren tussen het stelsel van de werknemerspensioenen en het stelsel van het pensioen voor zelfstandigen.

Lisette NELIS-VAN LIEDEKERKE.

*
* *

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

Le Sénat demande au Gouvernement:

1. de veiller, s'il prend des mesures concernant les pensions, à ce que les différents régimes (travailleurs salariés et travailleurs indépendants) convergent au lieu de s'écarter de plus en plus, de façon à réaliser une plus grande égalité de droits entre les différents régimes professionnels en matière de pensions;
2. de supprimer le coefficient de réduction de 5 % par année d'anticipation, eu égard au fait que le régime des travailleurs indépendants comporte moins de possibilités de prise en charge en cas de cessation de l'activité (allocation de chômage, prépension);
3. d'élaborer un système dans lequel une partie des revenus soit attribuée fiscalement à la conjointe aidante du travailleur indépendant et de l'associé actif. Le revenu que la conjointe aidante acquerrait de cette façon serait soumis obligatoirement au régime de cotisation des travailleurs indépendants. Elle se constituerait ainsi elle-même des droits dans le statut social des travailleurs indépendants;
4. d'encourager la pension complémentaire, en particulier pour les travailleurs indépendants.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat wenst dat de Regering:

1. bij het nemen van maatregelen inzake de pensioenstelsels erover waakt dat de verschillende stelsels (werknemers en zelfstandigen) naar mekaar zouden groeien in plaats van meer te divergeren, waardoor meer gelijkberechtiging wordt gecreëerd tussen de verschillende beroepsstelsels inzake pensioenen;
2. de verminderingscoëfficiënt van 5% per jaar vervroeging afschaft en dit omwille van het feit dat er binnen het stelsel van de zelfstandigen minder opvangmogelijkheden zijn bij het stopzetten van hun activiteit (werkloosheid, brugpensioen);
3. een systeem uitwerkt waarbij een gedeelte van de inkomsten fiscaal wordt toegewezen aan de medewerkende echtgenote van de zelfstandige en van de werkende vennoot. Het inkomen dat de medewerkende echtgenote op die manier verwerft, wordt verplicht onderworpen aan de bijdrageregeling van het statuut van zelfstandige. Op deze manier verwerft zij zelf rechten binnen het sociaal statuut voor de zelfstandigen;
4. het aanvullend pensioen stimuleert, dit in het bijzonder voor zelfstandigen.

Lisette NELIS-VAN LIEDEKERKE.
Jeannine LEDUC.